

ΤΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΝ.

Ἐν ἔτει 1823 ἐν μιᾷ τῶν ἀπαισιῶν ἐκεινῶν νυκτῶν καθ' ἃς ὁ πένθος ἄνευ πυρὸς, ἄνευ ἄρτου πολλαίαι, δὲν ἔχει ἕτερον κατὰ τοῦ φύχους καὶ τῆς πείνης καταφύγιον ἢ τὸν ὕπνον, λεπτή καὶ ψυχρὰ ἐπιπτε συρίζουσα ἢ βροχή ἢ δὲ πρὸ μικροῦ πεσοῦσα χιῶν ἐκάλυπτε τὰς ὁδοὺς. Καὶ ἐὰν ἐκ διαλειμμάτων ἐφαίνετο, ἐν τῷ μέσῳ τῆς πενθίμου καὶ ἀπαισίας ταύτης νυκτὸς, διαδατῆς τις ὡς σκιά διερχόμενος, ἐννόει τις ἐκ τῆς ἐσπευσμένης αὐτοῦ πορείας, τὴν ἐπιθυμίαν ἣν εἶχε νὰ ἐπιτύχῃ ὅσον τάχιον σκέπην τινα.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Εὐσταθίου ἐσήμαναν ὧραι ἔξ, ὅτε νέος τις ὑπὸ μεγίστης ἀνησυχίας παραττόμενος, ἀναβάς ταχέως τὰς πρὸς μικρὸν τινα θάλαμον τῆς ὁδοῦ Μοντμάρτης ἀγούσας τέσσαρας ὁροφὰς ἐκάθισεν, ἢ μᾶλλον ἐβρίθθη ἀγωνιῶν ἐπὶ τινος ἔδρας. Ἡ μορφή αὐτοῦ ἦν ὠχρὰ, τὸ βλέμμα ἀπλανές, ἢ δὲ καρδία ἐπαλλε σφοδρῶς. Πόθεν ἤρχετο, τί εἶδε, τί ἐπραξεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος; τίς ἡ αἰτία τῆς παραχῆς αὐτοῦ; Εἶδεν ἢ ἐπραξεν ἴσως ἀμαρτημά τι; Ὅχι! ἐσπρωξεν μόνον διὰ τοῦ ποδὸς τὴν τύχην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ λαβῶν αὐτὴν, σκέπεται ἤδη καὶ ἐρωτᾷ ἑαυτὸν τί νὰ κάμῃ τὸ χαρτοφυλάκιον τὸ ὅποιον ἐκράτει εὖρε πρὸ πινῶν σιγμῶν ἐπὶ τῆς χιῶνος, καὶ διανοίγων εἶδεν αὐτὸ πλήρες τραπεζιτικῶν γραμματίων. Ὁ νέος ἦν δυσυχῆς, καὶ ἠδύνατο νὰ καταστῇ πλούσιος φυλάττων τὸν θησαυρὸν ἐν ἡ τύχῃ ἐβρίθην ἐμπροσθέν του. Τοιαύτη ἡ αἰτία τῆς παραχῆς αὐτοῦ. Ἐπρόκειτο νὰ μάθῃ ἤδη ἐὰν ἤθελε διακρινεῖ ἄνθρωπος τίμιος, ζητῶν τὸν κύριον τοῦ χαρτοφυλάκιου, ἢ ἂν ἤθελε πλουτῆσαι διὰ σφετερισμοῦ οὐτινός ἢ ἀτιμωρησία καὶ ἢ μυστικότης ἐπίσης ἢ ἀσφαλῆς καὶ βεβαία.

Τί νὰ κάμῃ; ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ ἀγωνίας τρομερῆς καταχόμενος. Καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὅποιον μάθην ἐπεχειρεῖ νὰ λύσῃ, ὡσεὶ ῥομφαία δίστομος ἐπλήγονε καὶ κατασπάραττε τὴν καρδίαν αὐτοῦ· ὅπθεν καὶ ἂν ἐπλησίαζεν αὐτὸ ἢ καρδία του ἔσταζεν αἷμα· αἱ λέξεις νὰ καὶ ὅχι ἐθλίβοντο ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῶν χειλέων του, εἰς τοὺς κυματισμοὺς τῆς διανοίας του ὑπακουόντων. Ἡ τοῦ λογικοῦ του αὐτῆ πάλη, ἢ λέγουσα πρὸς αὐτὸν: Μείνε δυστυχῆς ἵνα μείνης τίμιος· κατὰ τὸ πάθος τοῦ κραυγάζοντος: Γίνου ἀτίμος ἵνα γίνῃς εὐτυχῆς! ὡς ἐνοχλητικὴ καὶ πένθιμος δὲν ἠδύνατο νὰ παραταθῇ ἐπὶ πλεον. Καθ' ἣν στιγμήν ὀρίσασα τι ἤρριξε νὰ καταβάλῃ τὰς τελευταίας τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἐναντιώσεις, φωνή τις ἐξέφυγεν ἐκ τῶν χειλέων αὐτοῦ τὸ βλέμμα του ἔστη ἐπὶ τινος εἰκόνας, τῆς εἰκόνας τοῦ πατρὸς του, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ὁποίας ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν ἐλεγχον καὶ ἀγανάκτησιν ἐκφράζοντες. Καὶ ἤρριξε τότε νὰ συλλογῆται τὸν εὐγενῆ τοῦτον γέροντα τὸν ὅποιον εἶδε πρὸ δύο ἔτων ἀποθνήσκοντα ἐν τῷ αὐτῷ τοῦτω θαλάμῳ, δυστυχῆ μὲν, ἀναθρονόμενον ὁμοῦ ἐπὶ τῇ ἀκῆ λιθώτῳ αὐτοῦ πενίᾳ καὶ ἀνεμνήσθη τότε τὰς ταχέως ἀπὸ τοῦ νοδὸς αὐτοῦ ἀποπτάσας ἐκεῖνας πατρικὰς συμβουλὰς.

Κατενύχθη εἰς τὴν ἀνάμνησιν ταύτην, καὶ δάκρυά τινα, δάκρυα ἄγια ἐιλικρινείας καὶ μετανοίας, κατέρρευσαν διὰ τῶν παρειῶν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἢ παραχῆ καὶ ἀλλοίωσις αὐτῆ ὑπῆρξε σύντομος· ὁ πειρασμὸς κατέλαβεν αὐτὴν μετ' ὀλίγον τὸ πνεῦμά του, καὶ ὁ νέος ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐβρίθθη ὡς ἦτον ἐπὶ τῆς κλίτης; τὸν ὕπνον ἐπικαλούμενος πρὸς βοήθειάν του.

Ἄλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἤρχετο· καὶ τὰ καταρχόνια πάθη

ἐγενῶντο ἀνεπαισθήτως ἠδέως, καὶ βαθμηδὸν δεῦτερον, ἐν τῇ διανοίᾳ του. Ἐγερθεὶς μετὰ μίαν ὥραν ἦν ἡσυχος· τὸ αἷμα ἐπανέκαμψεν ἐκ τῆς καρδίας του εἰς τὰς παρειάς, καὶ ἀνέπνεεν ἐλευθέρως. Ἐκ δὲ τῆς ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ εἰκονίζομένης σταθερότητος ἠδύνατό τις νὰ μκντεύσῃ ὅτι ἀπεφάσιεν ἐπὶ τέλους.

Ἡ τύχη, λέγει οὗτος, δὲν ἐβρίθθη τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μου· δὲν πιστεύω τὴν τύχην. Ὁ Θεὸς οἴκτειρε τὴν ἀπελπισίαν μου. Ἄς γίνῃ λοιπὸν ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ.

Τότε πλησιάζων πρὸς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ, ἀνοίγει τὸ χαρτοφυλάκιον, ἀποστρέφον ἀπ' αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς: φοβούμενος μὴ ἀναγνώσῃ ἐπ' αὐτοῦ ὄνομά τι τὸ ὅποιον δὲν ἤθελε νὰ γνωρίσῃ ποσῶς, καὶ κενώσας τὰ περιεχόμενα γραμματία ἐντὸς συρταρίου τινος ἐβρίθθη τὸ χαρτοφυλάκιον εἰς τὸ πῦρ.

Ἐβδομήκοντα πέντε χιλιάδων φράγκων γραμματία ἐχούθησαν ἐν αὐτῇ. Τὴν ἐπιούσαν ἀνεχώρησεν εἰς Ἰταλίαν.

II.

Παρήλθεν εἰς μὴν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐκεῖνης. — Ἐντὸς κοιτῶνος τινος ὑπὸ τὴν ὁροφὴν οἰκίας τῆς ὁδοῦ Μαῖλ, ἠγρύπνουσιν συνδιαλεγόμενοι δύο νέοι. Ὁ θάλαμος οὗτος ἦν πένθιμος, τὰ σκεύη του πενιχρὰ, ἀλλ' ἤστραπτεν ἐκ τῆς καθαριότητος ἐκεῖνης ἥτις εἶναι ἢ πολυτέλεια τῶν δυστυχῶν. Πρὸς τὸ ἀμυδρὸν φῶς λύχνου τινος ἐκάθητο νέα κόρη, ἐπὶ τινος αὐλαίας ἐργαζομένη καὶ νέος τις ἀντιγράφων ἐγγραφὰ τινα ἐμπορικὰ.

Ἡ νεᾶνις καὶ τοὶ πάσχουσα καὶ ἐξησθενημένη, οὐδὲν ἤττον προσεῖχεν ἐπὶ τῆς ἐργασίας αὐτῆς καὶ οἱ ἐλαφροὶ καὶ λεπτοφυεῖς αὐτῆς δάκτυλοι οὐδὲν ἤττον συνῆπτον τὰ ποικίλως χρωματισμένα νήματα ἐπὶ ἰσοῦ ἔνθα ἐσχεδιαγραφεῖτο σκηνὴ τις τοῦ Οὐαττώ. Ὁ νέος εἰργάζετο μετὰ ζήλου, καὶ τὸ κονδύλιον αὐτοῦ καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐλαφρότερον μέχρις οὗ, ῥίψας βλέμμα τι ἐπὶ τῆς νεᾶς ραπτρίας, ἐπανελάβε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ μετὰ ζεσεῶς τινος καὶ προθυμίας πρὸς τὸν ἑαυτοῦ. Ἦν δὲ ὠχρὸς· ἡ ἐργασία, ἢ σκέψις, ἢ αὐπνία εἶχον ρυτιδώσει τὸ νεανικὸν αὐτοῦ μέτωπον, ἐκοίλαναν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διέχουσαν χρῶμα κακοπαθείας ἐπὶ τῆς φύσει ἰσχυρῆς αὐτοῦ μορφῆς. Ἡ νεᾶ, ὀλίγα ἔτη μικροτέρα αὐτοῦ, — δεκαεξαετῆς περίπου, ξανθῆ, γλυκεῖς, μελαγχολικὸς καὶ μεγάλους ἔργουσα μαύρους ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τὰς μακρὰς αὐτῶν βλεφαρίδας, — ὁμοίαζε κεφαλὴν τινα τοῦ ζωγράφου Κρεουζίνου.

Διεῖθνε δὲ συνεχῶς τὰ βλέμματα αὐτῆς πρὸς τὸν παστὸν τοῦ θαλάμου, αἱ αὐλαίαι τοῦ ὁποῦ ἦσαν κλεισταί. Ἄλλ' αἶφνης ἢ μία αὐτῶν ἀνοψύθη ὀλίγον, καταδειξασα ἐπὶ τῆς παστάδος γέροντά τινα ἀσθενῆ καὶ κάτισχον.

— Ὑδωρ, θυγάτηρ μου, ἐψιθύρισε οὗτος ἀσθενεὶ τῇ φωνῇ.

Ἡ νεᾶ ἠγέρθη εὐθύς, ἔδωκεν ὕδωρ, εἰς τὸν ἀσθενῆ, τὸν ὅποιον φιλήσασα εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἀνεγείρασα, τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ ἐπανελάβεν αὐτὴς τὴν ἐργασίαν τῆς. Μετ' ὀλίγον ἐσήμανε μεσονύκτιον.

— Ἀρκετὰ ἠγρύπνησας, Μαρία, λέγει ὁ νέος, ἄλλοτε περαιόναίς τὸ κέντημα τοῦτο.

— Ἀνάγκη νὰ τὸ δώσω αὐριον, λέγει ἡ νεᾶ.

— Διὰ τί;

Ἄντι ἀποκρίσεως ἐταπεινώσεν αὐτῆ τοὺς ὀφθαλμοὺς.

— Γνωρίζεις ὅτι αὐριον λαμβάνω τὸν μηνιαῖον με-

σθόν μου, ἐπανελάβην ὁ Εὐγένιος, καὶ ἐπομένως ἔχομεν ἡμέρας τινὰς ἀναφυγῆς.

Αὐτὴ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα.

— Πόσον καλὸς εἶσαι! φίλε μου. Ὅταν ὁ πατήρ μου ἀπώλεσε τὴν θέσιν ἐξ ἧς ἐζῶμεν, καὶ ἡ θλίψις ἐπροξένησεν αὐτῷ τὴν ὀλεθρίαν ταύτην ἀσθένειαν, τί ἠθέλαμεν ἀπογίνειν ἄνευ σοῦ, Θεέ μου!

— Δὲν ἤμην ἀνεψιὸς αὐτοῦ, Μαρία, τὸ υἱοθετηθὲν τέκνον; Δὲν ἦτο χρέος ἐμὸν νὰ τὸν βοηθήσω; Εἶθε νὰ ἠδυνάμην περισσότερον! . . . Ἄλλ' ὕπαγε νὰ ἀναπαυθῆς ὀλίγον, Μαρία, σὲ παρακαλῶ.

Ἡ νέα ζητοῦσα παντὶ τρόπῳ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν παράκλησιν ταύτην τοῦ ἐξαδέλφου τῆς ἐπανελάβε.

— Εἶδες τὸν Ἰάκωβον τὸν φίλον τοῦ ἀδελφοῦ σου;

— Ναί.

— Δὲν γνωρίζει λοιπὸν τίποτε περὶ τοῦ κόμητος Βίκτωρος;

— Τίποτε.

— Τί ἀπέγινε; Ἄ! σὲ βεβαίῳ, ὁ χειμὼν οὗτος δολέθριος ἐγένετο δι' ἡμᾶς. Κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἡμέραν συνέβη τὸ δυστύχημα ἐκεῖνο τὸ ὅποτον ἔφερον εἰς τοιαύτην κατάστασιν τὸν πατέρα μου, καὶ ἡ αἰφνιδίος τοῦ Βίκτωρος ἀναχώρησις. Ὁ ἀδελφός σου ἦτο τὰ μέγιστα τεθλιμμένος τὴν τελευταίαν ἡμέραν καθ' ἣν τὸν εἶδομεν.

— Ναί! φαίνεται ὅτι φιλοδοξία τις κατέλαβεν αὐτόν. Ἡ διάνοια αὐτοῦ ἄειποτε περιστρέφετο περὶ τέρψεις δαπανηράς τῆς τρελλῆς ζωῆς. Ἠγάπα πρὸ παντὸς ἄλλου τὰς ἡδονάς.

— Ὁ δυστυχὴς! ἂν κατήτησεν εἰς ἀπελπισίαν;

— Δὲν τὸ πιστεύω. Πολλοὶ περιφρονοῦντες πρὸς σιγμὴν τὸν θάνατον λέγουσι: θά φονεῦθῶ. Ἴσως ἐζήτησε μᾶλλον τύχην ἐκτὸς τῆς Γαλλίας. . . Ἴσως πάλιν ἔλαβε καὶ τὸ σπλον τοῦ στρατιώτου.

— Δέγεις;

— Ἀλλά, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! ἐξαδέλφη μου, ἀποσύρθητι. Ἡ ὥρα παρήλθε. Ἐγὼ μόνον θά ἀγρυπνήσω τὴν ἐσπέραν ταύτην.

Ἡ νεάνις συνῆξε τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἐπλησίασε παρὰ τὴν πασάδα τοῦ κοιμωμένου πατρὸς τῆς, ἔπειτα δὲ δοῦσα τὴν χεῖρα αὐτῆς πρὸς τὸν Εὐγένιον, ἐξῆλθε.

III.

Ὁ Βίκτωρ ἀπέβη εἰς Μασσαλίαν μετὰ διαφόρους ἐπὶ ἕν ἔτος εἰς Ἰταλίαν περιδρομάς, καὶ τὴν ἐσπέραν ἀνῆρχετο ἐν τάχει εἰς Παρισίους. Ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς Γενούης ἀναχωρήσεως τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἦν βεβουλισμένον εἰς σκοτεινὴν τινὰ νάρκωσιν διαδεχθεῖσαν τὴν δαινήν τῆς συνειδήσεως του κατὰ τῶν πειρατμῶν του πάλιν. Μόλις συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν παρὰ τὴν μεγάλην πόλιν, παρετήρησεν ὅτι κατεῖχε μόνος τὸ δίτροχον, ἔχων τὴν κεφαλὴν παρὰ τὴν θυρίδα, καὶ ἀναπνέων τὴν δροσερὰν τοῦ Ἰανουαρίου αὔραν· παρετήρει δὲ διαβαινούσας πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὰς μονοτόνους ῥυπογραφίας τὰς περὶ τὴν μεγάλην ὁδὸν, αἵτινες οὐδεμίαν ἐξήσκησαν ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῆς ἀποπλανημένης αὐτοῦ φαντασίας.

— Πόσον ἀπέχομεν τῶν Παρισίων; λέγει φωνῆ τῆς ἐνδοθεν τῆς ἀμάξης ἐξερχομένη.

— Τρεῖς λεύγας, ἀποκρίνεται τις.

Ὁ Βίκτωρ ἐσκήρτησε, καὶ ῥιφθεὶς ἀποτόμως πρὸς τὸ βάθος τῆς ἀμάξης, ἔθεσε σκεπτόμενος ἐπὶ μετώπῳ καθήρως τὴν χεῖρα.

— Παρίσιοι! μετ' ὀλίγον ἐπαναβλέπω τοὺς Παρισίους! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν! Τὴν πόλιν ταύτην τὴν ὀ-

ποῖαν ἔφωγον, πιστεύων ὅτι ἤθελον καθησυχάσει τὸ συνειδός. Ὅνειρεύομαι; Εἶδον τὴν Ἰταλίαν; Ἀνέπνευσα τὸν ἀέρα τοῦ γλαυκοῦ αὐτῆς οὐρανοῦ; Διὰ τί λοιπὸν, Θεέ μου! οὔτε τὰ κάλλη τῆς κτισσεως, οὐδὲ ἡ τέχνη, ἡ ἐρὰ αὐτῆς θυγάτηρ, ὡς εἶπεν ὁ Δάντης, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὲ θεραπεύσωσιν. Ἡ παιδεία λοιπὸν εἶναι τὸ μόνον κάτοπτρον ἐφ' οὗ ταῦτα ἀντανεκλῶνται. Ναί· καὶ ἀλλοιμονοὶ εἰς ἐμὲ ὅτι τὸ κάτοπτρον τοῦτο ἐφθάρη. . . Ὡ! πρέπει νὰ ἀποπλύνω τὴν κηλίδα ταύτην, πρέπει νὰ καθαρίσθω. Ἀλλὰ πῶς; πῶς; . . . Οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ λίσσω τὸ δολέθριον τοῦτο πρόβλημα. . . Τί νὰ κάμω; . . . τί νὰ κάμω; . . .

Καὶ οὕτω ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δυστήνου τούτου ἡ μετανοια ἀνεμειγνύετο σπαράττουσα αὐτὴν μετὰ τῆς ἀπελπισίας. Αἴφνης ἡ ἀμαξα φθάσασα εἰς τοὺς Παρισίους ἔστη. Ὁ Βίκτωρ ἐπορεύετο πρὸς τι ξενοδοχεῖον, ὅτε ἀκούσας ὀπισθεν αὐτοῦ τὸ ἄσμα του, ἐστράφη.

— Καλημέρα, Ἰάκωβε! κράζει οὗτος ἀγνωρίζων φίλον τινὰ τῶν παρελθουσῶν αὐτοῦ τέρψεων καὶ ἠδονῶν.

— Τί ἐγένεες ἀδελφέ; δὲν σὲ εἶδον πρὸ τόσου καιροῦ! . . . Εἰς τοὺς Παρισίους χάνεται τις εὐκόλως.

— Ἐρχομαι ἀπὸ περιήγησιν.

— Ὡς ἐγὼ.

— Καὶ σὺ . . . ;

— Ἐξ Αὐρηλίας· σὺ δέ;

— Ἐκ Ῥώμης.

— Τῇ ἀληθείᾳ! λέγει ὁ Ἰάκωβος μετ' ἐκπλήξεως ἡ Ἰταλία ἔχει τι μᾶλλον ποιητικόν. . . Καὶ διατί; πῶς; θέλω νὰ μάθω Τρελλαῖνομαι ἐγὼ διὰ τὴν Ἰταλίαν· καὶ διὰ τοῦτο θέλω νὰ μοὶ ὁμιλήσῃς περὶ αὐτῆς. Δὲν σὲ ἀφίνω; σὲ σύρω μάλιστα.

— Πῶς;

— Εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐχομεν σήμερον γεῦμα φίλων εἰς ἕν ξενοδοχεῖον.

— Ἀλλὰ βλέπεις ὅτι μόλις ἐφθασα τώρα, καὶ ἔχω χρεῖαν ἀναπαύσεως· διότι εἶμαι ἀπνηστῆμένος.

— Ἀδιάφορον, θά ἔλθῃς. . . Συνέθεσα . . . δὲν ἠξυῖω τι. . . εἶδός τι ἐλεγεῖο, μίαν ᾠδὴν. . . περὶ τοῦ Καμποβακίου. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ μάθω τὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν σου, τὰς παρατηρήσεις σου. Μὴ φοβῆσαι· διότι δὲν εἶναι περισσότερον τῶν ἑκατὸν στίχων ἐπομένως θέλομεν γευθῆ πρότερον. . . Εἶσαι λοιπὸν ἐδικός μου· σὲ παρακαλῶ, σὲ ἱκετεύω.

Ὁ Βίκτωρ ὑποχωρεῖ· ἡ δὲ ἀγαθὴ αὐτῇ εἰλικρινεῖα τοῦ φίλου του, διώξασα ἀπ' αὐτοῦ μελαγχολικὰς τινὰς ἰδέας, ἐφαιδρυνε τὴν μορφὴν αὐτοῦ. Καθ' ὁδὸν ὁ Ἰάκωβος δὲν ἔπαυε ἐνοχλῶν αὐτὸν δι' ἐρωτήσεων εἰς τὰς ὁποίας ἔσπευδε νὰ ἀποκρίνηται.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κατεσπευσμένης αὐτῶν πορείας, ὁ Βίκτωρ ἐστάθη αἴφνης, καὶ ἐφάνη κλονιζόμενος.

— Τί ἔχεις λοιπὸν; λέγει ὁ Ἰάκωβος πρὸς αὐτόν.

— Τίς ἡ ὁδὸς αὕτη;

— Τίς; . . . Ἡ ὁδὸς ἀγίου Ὀνωρίου.

— Ἀς λάθωμεν ἄλλην.

— Τί διαβόλου ἰδέα! . . . Μὰς ἐφθασες βλέπω ἐκ τῆς Ἰταλίας μὲ τὸ πνεῦμα πλήρες δεισιδαιμονιών, τὰς ὁποίας λέγουσι τὴν σήμερον τοῦ συρμοῦ· ἀλλὰ μὴ φοβῆσαι, σήμερον εἶναι τρίτη, καὶ αὔριον μόνον ἔχομεν δεκάτην τρίτην τοῦ μηνός· ἐκτὸς τούτου οὔτε κορώνην βλέπω ἐπὶ τῆς αἰσῆς, οὔτε ἐπικηδεῖον τινὰ ἀμαξαν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἡμῶν. . . Ἀλλὰ σὺ εἶσαι ὠχρὸς ἄληθως. . . Ἐγὼ δὲν γελῶ πλέον. . . τί ἔχεις;

Ὁ Βίκτωρ ἠκολούθησε τὴν πορείαν αὐτοῦ, οὐδὲν ἀποκρινόμενος εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ φίλου του. Μετ' ὀλίγον ἐκάθησεν εἰς τράπεζαν καλῶς ἡτοιμασμένην καὶ

ὡπὶ δωδεκάκωδον τρελλῶν καὶ ἀστείων νέων κατε-
 χρομένην εὐφραϊνομένην διὰ τοῦ ἀεῖποτε περιερχομένου
 αἰνίου, καὶ ἐκ διαλειμμάτων φιλονεικούντων. Ἡδὴ πολ-
 λὰ προτάσεις ἔγιναν, προτάσεις κοῦφαι καὶ ἐμβριθεῖς,
 τὸ γαῖμα ἦν περὶ τὸ τέλος, ὁ οἶνος χυνόμενος ἤφριζε
 καὶ ἡ μεθὴ καταλαμβάνεν αὐτοὺς, ὅτε ὁ Ἰάκωβος, ἐπα-
 ναφέρων τὴν πρὸ ὀλίγου διακοπέισαν συνδιάλεξιν, λέ-
 γει αἰφνης.

— Τὴν πρωίαν, διερχόμενος τὴν τρίοδον Βουσσῶ,
 ἀνέγνωσα τὸ ἐξῆς πρόγραμμα.

« Χθὲς περὶ τὴν ἑσπέραν παρὰ τὴν ἀπὸ τῆς πλα-
 » τείας τοῦ Ὠδείου πρὸς τὴν ὁδὸν Δωφίνην διάβασιν
 » ἐγάθη χαρτοφυλάκιόν τι, ἐν ᾧ περιείχοντο ἑκατὸν
 » σχεδὸν χιλιάδων φράγκων τραπεζιτικὰ γραμμάτια.
 » Πέντε χιλιάδες φράγκα εἰς τὸν τίμον εὐρέτην. »

Ἐπιτίθησε.

— Πέντε χιλιάδων φράγκων ἀνταμοιβή! ἐπανελάθειν
 ὁ Ἰάκωβος. Πῶς σὰς φαίνεται ἡ ἀστεϊότης αὐτῆ;

— Ἡ ἀστεϊότης, λέγει εἰς τῶν συμποτῶν διατί;

— Διὰ τί; διότι τὸ χαρτοφυλάκιον θὰ ἔπαισεν εἰς χεῖ-
 ρας ἡ τιμίου τινος ἀνθρώπου, ὅστις θέλει ἀποδώσει αὐ-
 τὸ ἀνεῦ ἀνταμοιβῆς, ἢ εἰς τὰς χεῖρας αἰσχροῦ τινος
 ὅστις ἀναμφιβόλως θὰ γνωρίζῃ τόσα μαθηματικά, ὥστε
 νὰ καταλάβῃ ὅτι τὸ ὄλον εἶναι μεγαλύτερον τοῦ μέρους.

— Ἀληθῶς λέγεις, ἀνέκραξαν συγχρόνως πέντε ἢ
 ἕξ φωναί. Ἄς πῶμεν λοιπόν! . . . εἰς ὑγίαν σου,
 Ἰάκωβε!

Καὶ τὰ ποτήρια συνεκρούθησαν, ἐκενώθησαν, καὶ
 πάλιν ἐπληρώθησαν ἐκ νέου. Ὁ Βίκτωρ μόνος δὲν ἐκέ-
 νωσε τὸ ποτήριόν του.

— Αἰσχρὸς! Αἰσχρὸς! εἶσθαι πολὺ ἀπότμοι, κύ-
 ριοί μου! εἶπεν ὁ ἀπέναντι τοῦ Βικτωρος νέος. Ἐγὼ
 ὅμως δὲν φοβοῦμαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἂν ὁ Θεὸς ἢ ἡ
 τύχη μὲ καθίστα ἐκ τύχης κάτοχον τοιαύτης τινος τύ-
 χης, ἤθελον κρατῆσαι αὐτὴν ὡς καλῶς κεκτημένην,
 καὶ μάστιγα τὴν μεταχειρισθῆ.

— Δὲν ἐγίνετο μεγαλύτερα ἀθλιότης ἐπιθύρουν ὁ
 Βίκτωρ ὡς κατ' ἑαυτὸν διαλεγόμενος. Ναι, καὶ ἀθλιό-
 της μεγίστη· διότι ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν σήμερον τοσοῦτον
 εὐχαρίστως διάγετε, ἤθελεν ἀποβῆ ὑμῖν βάρος· διότι αἱ
 ἐκ τοῦ παντοδυνάμου τούτου χρυσοῦ τέρψεις καὶ ἀπο-
 λαύσεις ἄς ἐλπίζεται, δηλητήριον θέλουσιν ἀποστάζει.

Ἐπιτίθησε.

— Διάβολε! ἀνέκραξεν οὗτος· νομίζει τις ὅτι ἀκούει
 ναυαγήσαντα τινα περὶ τῆς τρικυμίας ὁμιλοῦντα. Μήπως
 ὑπέστητε τοιοῦτόν τι, κύριε; . . . Δύστηνε, μάρτυρ! ἰδὲ
 πόσον ὑπέφερε, . . . πόσῃν ὠχρότητι ἔχει τὸ μέ-
 τωπόν του.

— Κύριε! . . . ἀνέκραξεν ὁ Βίκτωρ ἐκτὸς ἑαυτοῦ.

Ἐπιτίθησε.

— Εἶσαι αὐθάδης! . . .

— Πῶς;

— Ἄθλιος! . . .

Πλὴν κλόαφος τις ἐμπόδιεν αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ
 περαιτέρω, καταπιεσθέντα πρὸς ὀλίγον. Καὶ στιγμὴ τις
 βαθεῖα σιωπῆς διεδέχθη τὸν θόρυβον. Μετ' ὀλίγον ἐγει-
 ρεται βραδέως, καὶ μάλισ καὶ μετὰ πολλῆς προσπα-
 θείας καὶ φωνῆς ἀσθενοῦς εἶπεν·

— Εἶς ἐξ ἡμῶν θὰ ἀποθάνῃ, κύριε.

Οὐδεὶς ἐξήτησε νὰ διαλάβῃ αὐτοῦς· οἱ μάρτυρες
 ἤρεθθησαν, καὶ μετὰ δύο ὥρας οἱ δύο μαχθῆται, εὐρέθη-
 θησαν ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου μὲ τὰ ξίφη γυμνά.

Ἡ μονομαχία ὑπῆρξεν σύντομος. Ὁ Βίκτωρ ἔπαισεν
 εὐθὺς σχεδόν. Οἱ κληθέντες ἰατροί, ἀπεφάνθησαν μετὰ
 τὴν ἐπίδειξιν, ὅτι ἡ πληγὴ ἦν θανατηφόρος. Ὁ πληγω-
 θείς ἐμειδίασε πικρῶς, καὶ ζητήσας τὰ πρὸς γραφὴν
 Φυλλάδιον 62, Τόμ. Γ'.

ἀναγκαῖα, ἐσημείωσε δι' ἀσθενοῦς χεῖρὸς τὰς δύο ταύ-
 τας γραμμάς.

Πρὸς τὸν Κύριον Εὐγένιον Γεράρδον.

« Ἐλθέ τάχιστα, ἂν θέλῃς νὰ ἐναγκαλισθῆς τὸν ἀ-
 δελφόν σου ὀνήσκοντα.

ΒΙΚΤΩΡ. »

Ἐπιτίθησε ἐξήρχετο τὸ δεῦτερον ἤδη ἐκ τοῦ θαλάμου
 τοῦ ἀσθενοῦς ὅτε ὁ Εὐγένιος εἰσῆλθεν. Ἡ κάτωχος
 καὶ ἰσχνὴ αὐτοῦ μορφή βαθεῖαν διεδήλου ὀδύνην.

— Ἀδελφέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Εὐγένιος ὀρμῶν πρὸς
 τὸν Βίκτωρα καὶ μετὰ παραφορὰς ἐναγκαλιζόμενος αὐ-
 τόν... Τί ἔχεις; Θεέ μου! Πόσον εἶσαι ὠχρὸς!

— Ἄ! αἶμα! λέγει οὗτος μετὰ φωνῆς ἐντρέμου τεί-
 νων τὰς τρεμούσας αὐτοῦ χεῖρας πρὸ τὸ στήθος τοῦ
 πληγωθέντος.

— Ναι, μία πληγὴ.

— Ὅχι ὅμως κινδυνώδης; . . .

— Ἴσως... θάρβει ἔμως, ἀδελφέ! Διότι ἡ πληγὴ
 αὐτῆ θὰ ἰατρεύσῃ ἄλλην θλιβεροτέραν..

— Ποίαν;

— Ἐκείνην τὴν ἀεῖποτε στάζουσαν αἶμα. ἀεῖποτε
 ἀνοικτὴν, ἐδῶ! ἀπεκριθὼ ὁ Βίκτωρ θέτων ἐπὶ τῆς καρ-
 διας τὴν χεῖρα.

— Τί τοῦτο πάλιν; ὁμίλει, ὁμίλει λοιπόν!

— Ναι, θὰ ὁμιλήσω. Ἀλλὰ θεώρησόν με πρότερον,
 ἀδελφέ... τὰ ἐνδύματα ταῦτα...

— Καταδεικνύουν πενίαν, πῶς; Ναι, πενίαν βυτι-
 δοῦσαν μὲν ἀλλὰ μὴ ἀμαυροῦσαν τὸ μέτωπον.

— Καὶ ἠγνῶν ἐγὼ ἔταν ἠδυνήθη... Ἄλλ' ἔστη.

— Ἡ δυστηχία μου ἤρξατο, Βίκτωρ, ἀπ' ἧς ἡμέ-
 ρας ἀνεχώρησες αἰφνῆδιως, οὐδέποτε πύσασα ἔκτο-
 τε... Εἶθε νὰ ὑπέφερον αὐτὴν μόνος τὴν δυστυχίαν αὐ-
 τὴν ὑπέστησαν καὶ ἄλλοι τοὺς ὁποίους, ὡς σὲ, ἠγάπησα
 ὑπὲρ τὴν ζωὴν μου. Γέροντις τὸν ὅποιον ὡς πατέρα
 ἠγάπων, καὶ ὅστις υἱὸν του μὲ ὠνόμαζε, καὶ ἀσθενῆς,
 ἀγνὴ κόρη, ἦτις μοι ἔδιδε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ, ὄνομα
 τὸ ὅποιον ἔμελλε μεταβληθὲν νὰ καταστῆ γλυκύτερον
 καὶ προσφιλέστερον ἔτι.

— Ὁ θεὸς μου καὶ ἡ Μαρία.

— Ναι, αἱ συμφοραὶ ὑπῆρξαν ὀδυνηραί, ἀναμειμιγ-
 μέναι ὅμως κάποτε ὑπ' εὐφροσύνης ἀγίας ἢν παρέχει ἡ
 τῆς καρδιας εὐχαρίστησις καὶ ἡ διηνεκῆς ἐλπίς. Οὐδεὶς
 ποτὲ ἔκλαυσε μόνος.

— Ἄλλ' ὁ θεὸς μου ἦτον ταμίας παρὰ τὸ κατάστη-
 μα Λεφόρτου, καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ πολλὰ ἠδύνατο νὰ πα-
 ρέξῃ ἀνέσεις.

— Τὴν ἔχασε.

— Διατί;

— Θέλω σὲ τὸ διηγηθῆ... Φοβοῦμαι ὅμως μὴ σὲ λυ-
 πῆσω. Εἰπέ μοι τὸ ὑψίστον ἂν ὑποφέρῃς; Ἴσως δὲν
 εἶναι κίνδυνος; πῶς;

— Τίποτε, ἀπεκριθὼ ὁ Βίκτωρ μετὰ φωνῆς σπαρα-
 ξικαρδίου, καὶ μετὰ λεπτιῆς τινος εἰρωνείας, τὴν ὁποίαν
 δὲν ἐνόησεν ὁ Εὐγένιος.

— Λοιπόν, λέγει οὗτος, καθήσας πλησιέστερον τοῦ
 ἀδελφοῦ του, δός μοι τὴν χεῖρά σου· διότι οὕτω θὰ ὁ-
 μιλήω καλύτερον. Ἐσπέραν τινα χειμῶνος, πρὸ δεκα-
 τριῶν περιποῦ μηνῶν, — ἠπέφερα τοσοῦτον ὥστε ἀδύ-
 νατον νὰ λησμονῆσῃ τὴν ἡμέραν ταύτην, — ἡ χιὼν ἐ-
 πλήρωσε ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισυ πόδα τὰς ὁδοὺς. — ἐκαθή-
 μην δὲ παρὰ τὴν ἐστίαν ἀναγινώσκων εἰς τὴν πλησίον
 μου ῥάπτουσαν Μαρίαν, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ θεὸς μου. Ἐπο-
 ρεῦθὲν δὲ εὐθὺς πρὸς τὸ γραμματοφυλακεῖον αὐτοῦ, τὸ
 ἤνοιξε, παρετήρησεν ἐπαγγελμμένως εἰς τοὺς κόλπους
 του, καὶ ἀφήσας φωνὴν ἀπελπισίας ὠχρίασε.

— Τί λοιπόν συνέβη εἰς αὐτόν;
 — Ἐπιφορτισθεῖς, ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος, εἰς ὃ ἦν ὑπέλληλος, νὰ λάβῃ ἀξιόλογον ποσότητα χαρμῶν παρὰ τινος πλουσίου Ἰταλοῦ, ὁ δυστυχῆς.
 — Ἐληστεύθη;
 — Ὅχι· ἀλλ' ἀπώλεσε τὸ τὴν ποσότητα ταύτην περιέχον χαρτοφυλάκιον.
 — Ἀπώλεσε; . . .
 — Ναί, ἀδελφέ, ἀλλ' ἠσύχασον.
 — Καὶ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο περιεῖχεν ἐβδομήκοντα πέντε χιλιάδας φράγκων;
 — Τῷ ὄντι! ἀνεκράξεν ὁ Εὐγένιος ἐντρόμῳ τῆ φωνῆ καὶ ὀπισθοδρομῶν βήματά τινα.
 — Καὶ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο ἀπωλέσθη . . . ἐν τῇ ἐδῶ ἀγίῳ Ὀνωρίῳ.
 — Ναί, λέγει· πάλιν ὁ Εὐγένιος, ἀλλὰ πόθεν τὸ γνωρίζεις; . . .
 — Ἐγὼ τὸ εὔρον.
 — Σὺ!
 — Ναί, ἐγὼ, Βίκτωρ Γεράρδε, ἐγὼ τὸ εὔρον.
 — Καὶ τί τὸ ἔκαμες λοιπόν.
 — Τὸ ἐκράτησα.
 — Ἄ! ἄθλιε! . . .

— Ναί, ἄθλιος, τὰ μέγιστα ἄθλιος· διότι τὴν τύχην ταύτην τὴν ὅποιαν ἀφῆρπασα πρὸς τὴν καθήκονσιν τῆς ταλαιπώρου μου ζωῆς, δὲν ἠδυνήθην νὰ τὴν ἀπολαύσω.
 Ὡ! ἄφρων ἐγὼ, ὁ ζητήσας τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰς διὰ τοῦ χρυσοῦ ἀγοραζομένας ἀπολαύσεις, διὰ χρυσοῦ αἰσχυρῶς ἀποκτηθέντος καὶ αἰσχυρῶς πάλιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἡδυπαθείας σπαρέντος! ἄφρων ἐγὼ, ὅτι δὲν ὑπέστην μᾶλλον, ὡς σὺ ἀδελφέ μου, ἐν τῶν εὐγενῶν ἐκείνων μαρτυριῶν τῶν ὑπὸ ζωῆς πλήρους νεότητος καὶ ἰσχύος ἀκολουθουμένων!

— Ἄκουσον, Εὐγένιε, μέρος τι μόνον μοὶ μένει ἐκ τοῦ χρυσοῦ τούτου... Τεσσαράκοντα χιλιάδες φράγκων. Ἀποδοθήτωσαν εἰς σὲ τὸν τοσαῦτα ὑποστάντα . . . εἰς τὸν θεῖόν μου . . .

— Λησμονεῖς ἔτι δὲν σοὶ ἀνήκουν; . . .
 — Ἄ! ἔχεις δίκαιον, ἔχεις δίκαιον . . . Θέλω λοιπόν νὰ γράψω. Δός μοι χάρτην, δός μοι τὸ κονδύλιον τοῦτο... Καὶ ὁ Βίκτωρ ἔγραψε τὰ ἑξῆς.

Πρὸς τὸν Κύριον Λεφόρτην.

« Σὲ ζητῶ συγγνώμην, κύριε, ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου μου, τὸ πρὸ ἐνὸς περιόπου ἔτους ἀπολεσθὲν » ἐκεῖνο χαρτοφυλάκιον εὔρον ἐγὼ. — Ἀπὸ ἐβδομήκοντα πέντε χιλιάδων φράγκων τεσσαράκοντα μόνον μοὶ περιεσώθησαν, ἅτινα ἀποδοθήσονται ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Κ. Εὐγενίου Γεράρδου. Συγγνώμην, συγγνώμην κύριε! . . .

» ΒΙΚΤΩΡ. »

Καὶ ὁ Βίκτωρ διπλώσας τὴν ἐπιστολὴν, καὶ λαβὼν τὸ ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ χαρτοφυλάκιον, ἔδωκε πρὸς τὸν ἀδελφόν του. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν σιγμῆν εἰσῆρχετο καὶ ὁ ἰατρός.

— Κύριε, λέγει ὁ Εὐγένιος προχωρῶν πρὸς αὐτόν· ὁ πληγωθεὶς εἶναι ἀδελφός μου. Σώσατε αὐτόν . . . Σὰς ἰκετεύω!

— Θέλω τὸν σώσει, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός ὑπακούων καὶ εἰς τὴν φωνὴν τῆς εὐσπλαγχνίας αὐτοῦ καὶ εἰς νεῦμά τι βίαιον τοῦ Βικτωρος, διαφυγὼν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Εὐγενίου ὅστις ἐπανῆλθε παρ' αὐτῷ.

— Βλέπεις, λέγει οὗτος, αἱ δύο αὐται πληγαὶ θεραπεύονται μετ' ὀλίγον.

Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐξῆλθε ταχέως.

Τὴν ἐπιούσαν πρὸς τὰς εἰς τῆς πρωίας εἰσῆρχετο

πλήρης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης παρὰ τὸν θάλαμον τοῦ ἀσθενοῦς.

— Ἰατρούθητι τάχιστα, ἐκράυγασεν οὗτος, καὶ ἡ εὐδαιμονία ἡμῶν θὰ ἦναι τελεία! . . . Ἄ! Θεέ μου! πόσον εἶσαι ὠχρὸς! οἱ ὀφθαλμοὶ σου κλείονται...

— Νυστάζω, λέγει ὁ Βίκτωρ μετὰ μειδιάματος πλήθους γαλήνης.. Ἄλλ' ἔμιλει μου περὶ τῆς εὐδαιμονίας σου.

— Ὁ κύριος Λεφόρτης ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν καὶ σὲ ἐσυγχώρησεν. Ἐπισκεθεῖς δὲ τὸν θεῖόν μου συγνηθεὶς τὰ μέγιστα ἐκ τῆς θέσεώς σου, ἀνέθεσε πάλιν εἰς αὐτόν τὴν εἰς τὸ καταστήμα θέσιν του.

— Εὐχαριστῶ σε Θεέ μου! ἐψιθύριεν ὁ Βίκτωρ, αἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁποίου ἐκλείσθησαν ἤδη... Ἐξακολούθησον, ἀδελφέ μου...

— Καὶ ἐγὼ, — καταλαμβάνεις τὴν εὐδαιμονίαν μου ὅταν ἀποκατασταθῆς. — Οὐδὲν ἕτερον θὰ ἐπιθυμῆσω. Ὁ Κ. Λεφόρτης ἔμαθεν ὅτι ἡ διὰ τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐργασίαν μου πληρωμὴ ἦν μικρά. Ὅθεν αἱ τεσσαράκοντα αὐτὰ χιλιάδες . . .

— Σοὶ τὰς ἔδωκε . . . τὰς ἐδάνεισε; . . .

— Ναί, καὶ ἤδη δύναμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν Μαρίαν... Ὡ! ἂν ἐγνωρίζεις τὴν χαρὰν μου! Ἐπάνελθε τάχιστα εἰς τὴν υἰεῖαν σου! Ἡ μετάνοια εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἀναπαύσεως, ὁ πρόδρομος ἀπάντων τῶν ἡδέων καὶ γενναίων αἰσθημάτων.

Ὁ Βίκτωρ ἔσφιξεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρα τοῦ Εὐγενίου, ἀνηρέθη μετὰ κόπου, καὶ ἀφῆσας μακρὸν καὶ σπαραξικάρδιον στεναγμὸν, ἐπανάπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ψιθυρίζων τὰς τελευταίας του ταύτας λέξεις.

— Ὑγιαίνε, ἀδελφέ, ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος.

(Μετὰφρ. Ἄ. Ἰωαννίδου.)

ΚΛΕΑΝΘΗΣ.

Ὁ Κλεάνθης φιλόσοφος στωϊκὸς γεννηθεὶς εἰς τὴν Αἰολίδα πόλιν τῆς Ἀσίας Ἄσσον, κατὰ πρῶτον μὲν προσδιώρισεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἀθλητοῦ καὶ ἐγυμνάσθη τὴν πυγμαχίαν· ἀλλὰ κατασλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ σπουδᾷ τὴν φιλοσοφίαν, μετέβη εἰς τὰς Ἀθήνας τέσσαρας μόνον δραχμὰς ἔχων, πλὴν τὰ πάντα ὑποτάσσονται εἰς ἰσχυρὰν θέλησιν· ὁ δὲ Κλεάνθης τὴν νύκτα μὲν ἦντλε· εἰς τοὺς κηπουροὺς ὕδωρ ἤχθοφθρει καὶ ἄλλα διάφορα ἔργα ἐπίπονα ἐξετέλει, τὴν δὲ ἡμέραν ἐσπουδαῖε. Καὶ τὸ πρῶτον ἠκολούθησε τὸν κυνικὸν φιλόσοφον Κράτητα, μετ' οὗ πολὺ δὲ παρήτησεν αὐτόν καὶ μετέβη πρὸς τὸν Ζήνωνα, τὸν ἀρχηγόν τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως, τοῦ ὁποίου αἱ διδασκαλίαι τῷ ἦρσαν περισσότερον. Ὁ Ζήνων, θέλων νὰ τὸν δοκιμάσῃ, ἐξήτησεν ὡς διδασκτρα ἕνα ὄσολόν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὸν ὅποιον ὁ Κλεάνθης ἔφερεν ἀκριβεστάτα· ἀλλ' ὁ διδάσκαλος, θέτων κατὰ μέρος τοὺς ὀσολοὺς του καὶ δεῖξας μετὰ τινα καιρὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητάς του « βλέπετε, εἶπεν, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἐργαζόμενος δύναται νὰ θρέψῃ ἄλλον ἕνα Κλεάνθη, ἐνῶ ἄλλοι φιλόσοφοι χεῖρας καὶ πόδας ὡς αὐτόν ἔχοντες, δὲν αἰσχύονται νὰ ἐπαυτῶσιν. »

Προσκληθεὶς ποτε ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου νὰ δηλοποιήσῃ τὸ ἐπάγγελμα δι' οὗ ἀπελάμβανε τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα, ὁ Κλεάνθης ἐπαρυσίασεν ἕνα κηπουρὸν παρ' ᾧ ἦντλε ὕδωρ καὶ μίαν γυναῖκα παρ' ᾧ ἐξυμνονεν οἱ δὲ